

Politik – hvorfor egentlig?

Juf
12/11/93

Kommunevalget er også landspolitisk. Det er en anledning til at markere, at der stadig er principper, der er værd at kæmpe for

AF VIGGO JONASEN
kandidat for de Rød-Grønne i
Århus

»Hvorfor gider du egentlig blive ved med at arbejde politisk, stille op for et andet parti efter alle de år? Hvorfor ikke nøjes med at passe jobbet, familien, haven og sejlbåden?« Det er gode spørgsmål at få, fra en gl. redacteur, som jeg første gang traf i politisk arbejde i Århus i 1962. Vi mødtes i ide-politik: fredspolitik. Socialisme var også en af ideerne.

Nogle af ideerne: Fred, socialisme, solidaritet, politisk moral f.eks. hører vi ikke meget til i dagens politiske Danmark. Andre ideer markedsføres ganske voldsomt: »Europa« (som oftest sættes lig med EF), »aktivering« (hvilket er noget, nogen gør ved nogen andre), »markedsorientering« (hvilket oftest betyder, at lavt lønnede skal have endnu lavere løn), »konkurrence«.

Også i ens egne »nærmere politiske omgivelser« kan det være svært at se ideernes betydning: Socialdemokratiet går først ind for EF, så imod EF's indre marked, og siden ind for EF-Unionen. Pittelkow-syndromet og SF's kovending i EF-Unions-sagen og øvrige tilnærmelse til socialdemokratismen præger stemningen blandt garvede revolutionære. Personfiksering af valgkampen tæller på venstrefløjens, med portræt-plakater og portrættandsstikseskerklamer og indsamlings og tilskud til enkeltpersoners valgkamp. Der er principleshed og opportunisme nok at blive trist over.

HVAD VAR egentlig motivet for engang at gå ind i det politiske arbejde? »Findes der nød og sult, skyldes det sving« skrev Nordahl Grieg engang. Utilfredsheden, vreden over nød og sult, er moralsk i sin karakter. Den motiverer handling, ofte fælles handling med andre, som har samme utilfredshed, samme vrede, samme moral. »Knus det – i livets navn / skal uret falde / Solskin og brød og ånd / ejes af alle«.

Netop her ligger også svaret på indledningsspørgsmålet. Nød og sult findes stadig – og det skyldes sving. Krig, fattigdom, miljø-ødelæggelse foregår stadig. Og der er stadig grund til at gøre noget for at skabe en bedre orden. Både i verdenssamfundet og i lokalsamfundet.

Den kommunalpolitiske kamp handler om »solskin og brød og ånd«. Den handler om miljø og om økonomi, den handler om livskvalitet for børn, unge, voksne, gamle.

IGENNEM de snart 20 år, jeg har arbejdet med kommunalpolitik, har kampen for et menneskevenligt bymiljø været en hovedsag – og kampen er ikke slut, kan det berettes

fra fronten!
En del sager er vundet: 1) alle partier i byrådet endes i 1986 om, at indbyggernes spildevand skulle renses ordentligt, inden det blev lukket ud i Århus-bugten. Det er 12 år efter, at forslaget første gang blev stillet! Og renseanlæggene er nu bygget, for 1 1/4 mia. kr.

2) Flere cykelstier er kommet til.

3) En »Langsigtet energiplan Århus« blev vedtaget for 4 år siden. Nogle af dens forslag er realiseret, flere dog endnu ikke.

4) Flere markante gamle huse, som var nedrivnings-truede, er blevet bevaret og istandsat. Men en del er tabt og ødelagt.

Men store problemer er sta-

dig uløst, især midtbyproblemer. Her ser vi tydeligt, hvilke interesser, der tårner sammen – og hvilke, der hidtil har vundet: på den ene side den brede befolknings interesse i et ikke-forurenset miljø, med smukke omgivelser og lavt støjniveau – og på den anden side nogle virksomhedsejeres krav om størst mulig bebyggelsestæthed og (privatbil-)tilgængelighed til midtbyens forretninger. Trafikmæssigt har byrådet faktisk accepteret en del gamle venstrefløjssønsker om fredeligørelse af midtbyen, og nogle forsøg er iværksat. Men netop nu er nogle virksomhedsejere i midtbyen gået i mod-offensiv, med krav om genetablering af bilernes frie adgang til centrale byområder.

Også miljømæssige nederlag byder de senere års historie på: byrådets socialdemokratiske-konservative flertal har givet mange tilladelser til store, trafikskabende byggeprojekter – ud fra en håbløst kortsigtet »arbejdsplads-interesse«: man tror at skabe arbejdspladser i kraft af sådanne projekter. Men effekterne er i bedste fald at flytte og koncentrere arbejdspladser. På den måde har man ændret dele af midtbyen fra at være lavt og forholdsvis åbent bebygget til at være højt og tæt og beton-bebygget.

Blandt miljø-nederlagene må også regnes væksten i biltrafikken, især bolig-arbejdsplads-trafikken. Væksten er øget af byrådsflertallets forhøjelse af bustaksterne, kombineret med relativt faldende benzinspriser.

FORDELINGSKAMPEN handler om, 1) hvor meget eller hvor lidt kommunen skal tage fra »os skatteydere«, og 2) hvor meget eller hvor lidt unge og bistandsklienter skal

have at leve for, hvor meget hjemmehjælp gamle og handicappede skal have, og i det hele om hvilke opgaver, der skal løses for fællesskabets (skatteydernes) regning – og hvilke der skal løses efter den enkeltes købekraft.

De seneste 12 års tid er den kommunale fordelingskamp blevet udkæmpet i skyggen af regeringernes udhuling af kommunernes økonomi – dels ved overflytning af opgaver til kommunerne, dels ved udhuling af de statslige bloktilskud til kommunerne. Nu ville det være en misforståelse at sætte »kommune=god« og »stat=ond« – der er faktisk udstrakt holdningsfællesskab mellem folketingsflertallet og byrådsflertallet. Der har været »bred politisk enighed« (d.v.s. borgerlige og socialdemokrater) om at forringe ydelserne økonomisk pr. konstanthjælpsmodtager og personalemæssigt pr. hjemmehjælpsmodtager, når antallet af dem voksede, snarere end øge skatten på »os erhvervsaktive«.

Jeg har oplevet udviklingen hos SF's kommunalpolitikere som en voksende accept af denne fordelingspolitik – »det er urealistisk at foreslå skattestigninger«. Det ses tydeligst på daginstitutionssområdet. I lang tid var SF's holdning: flere institutionspladser med uændret normering, mens socialdemokrater og borgerlige lod børn, forældre og pædagoger betale en del af institutionsudbygningen via standardforringelser og takststigninger. Så i 1992 gik SF med i »bredt ventelisteforlig«, med personaleudtynding og takststigninger som pris for udbygning af området. Hvorefter man gik i budgetforlig om nedsættelse af skatteprocenten. Altså det modsatte af valgprogrammet fra 1989.

POLITIK er kamp, og rådhuset en kampplads. Men kommunalpolitik er også arbejde, og rådhuset er en arbejdsplads, med embedsmænd og politiske fæller og modstandere som kolleger og samarbejdspartnere. Politikeren bruger megen tid og megen psykisk energi sammen med andre politikere – derfor bliver hun også en del af et arbejdsfællesskab. Og som enhver anden arbejdsplads er rådhuset jo skueplads for konkurrence og sympati og personlig rivalisering, som tidvis kan komme til at fylde nok så meget som overordnet politisk enighed eller uenighed.

En af de sikre konsekvenser af rådhusets karakter af arbejdsplads er tendensen til mindskelse af uenighed. Især på minoritetspartier, og stærkest på byråder, der er ene om at repræsentere et parti, ligger det tryk, som også vil være på enhver anden arbejdsplads: »Jamen, vi må da kunne enes om dette her«. Hvis man både er alene (eller blot alene i udvalget) og i opposition til både politikere og embedsmænd, kræver det en del, både holdningsmæssigt og sagligt, at fastholde et mindretals synspunkt. Heri ligger nok i hvert fald en del forklaring på, at langtids-parlamentarikere ofte glider mod

enighed. Det opleves ofte som tungt at få rollen som Rasmus Madsen, selv om ens resultater ofte kan være ganske store som følge af konstant og kvalificeret kritik. De fleste af ovennævnte resultater er opnået uden forlig!

LIGE SOM rådhuset er en kampplads og en arbejdsplads, er partiet en kamp- og arbejdsplads. Det har samme virkninger – alle de samme virkninger! – som nævnt ovenfor. Det har en virkning mere: partiet optræder normalt enigt udadtil – også selv om beslutningerne er truffet med snævert flertal indadtil. Derfor kan selv-underskriften inden for partiet virke hårdere end det at komme i mindretal i byrådet. Det oplevede jeg ved budgetforliget i Århus i 1992, hvor SF – mod min stemme, og mod valgprogrammet gik i forlig, omfattende både takststigninger på daginstitutioner, skolenedlæggelse og nedsættelse af skatteprocenten (se ovenfor om fordelingskampen!).

Jeg bøjede mig for partidisciplinen, og stemte for hele skidtet. Jeg oplevede mig selv og partiet som utroværdige ved det forlig, og sprang siden fra forliget, hvad man vel også kan kalde en form for utroværdighed. Jeg skulle ikke have bøjet mig men også udadtil have sagt fra med det samme.

»Jamen, hvorfor ikke blive – og tage kampen i partiet?« Jeg var blevet nedstemt. Jeg kan vel ikke stå og anbefale folk at stemme på partiet, når jeg faktisk er uenig i dets nye politiske linje. Hvis politik er at søge at overbevise andre mennesker om en ide's rigtighed, så må politisk utroværdighed være det, at politikeren stemmer imod de ideer, han gik til valg på.

Det er også nu SF's vælgere problem efter Unionsafstemningen. Det er forresten også størstedelen af partimedlemmernes.

SOM byrådsmedlem har du en tredje politisk arbejdsplads i grænseområdet mellem rådhuset og samfundet uden for rådhuset. Du betragtes som en person med indflydelse – og en konsekvens er, at du let kan få mange »venner«. Du kommer let til at opleve dig selv som en betydningsfuld person, som kan gøre noget for nogen, og som nogen så også gerne vil gøre noget for. Det fører ofte til afhængighed af rollen og til en vis tilbøjelighed til at ville være mange tilpas for at opnå genvalg. Problemet er størst for heltidspolitikere, men er også meget reelt for mange fritidspolitikere. Ofte ser vi, at de mister kontakter og »venner«, når de mister mandatet.

Du kan også komme ud for, at enkeltpersoner eller firmaer eller handelsstandsforeninger eller fagforeninger møder op med (eventuelt kontant) støtte til din personlige valgkamp. I Århus kan man i denne valgkamp aflæse sponsorerens vurdering af kandidaters investeringsværdi på størrelsen af de tilskud, de yder til enkelte kandidater fra Socialdemokratiet og SF.

Så er det svært at undgå et

taknemlighedsforhold mellem f.eks. fagforeningen og den enkelte sponsorerede kandidat. Men næste gang der skal stemmes om f.eks. et byggeprojekt? Skal politikeren være troværdig over for miljøet og programmet og de anonyme vælgere, eller over for den konkrete og meget nærværende sponsor?

»JEG STARTEDE med verdensfreden og endte med rensning af spildevand«, fortalte Pete Seeger engang (han sejler på Hudson River med en gammel sejl-fragtbåd, og agiterer for rensning af floden).

Nu kan der være nok så konkret forbindelse mellem verdenspolitikken og kommunalpolitikken. F.eks. i almindelige bygge- og anlægs-sager, hvor EF (den »Union mellem de europæiske folk, som uden ophør gøres snævrere«) bestemmer, hvad vi må og hvad vi ikke må med hensyn til licitationer. Og f.eks. i sager om skolebespisning, hvor spørgsmålet om »EF-tilskud« (penge, som vi har betalt i skat til Bruxelles og som så nådigt uddeles som tilskud fra Bruxelles) kan afgøre, om børnene får mælk i skolen.

Ved beslutninger om nybyggeri eller byfornyelse vælger vi – bevidst eller ubevidst – om projekterne indrettes energisparende eller energifræsende. Byrådet beslutter, eller undlader at beslutte, at projekterne skal omfatte varig energi. Vi beslutter, om regnvand skal ledes til grundvand eller til almindelig kloak. Vi beslutter om byen skal indrettes på en måde, der fremmer kollektiv eller individuel trafik. Byrådet beslutter, om den gangbesværede gamle skal overlades til sig selv (eller til børns eller naboers omsorg), eller skal have skattebetalt hjemmehjælp. I kommunalpolitik er principbevidsthed eller mangel på samme en ganske vigtig.

Kommunevalget er også landspolitisk. Det er en anledning til at markere, at der faktisk stadig er principper, der er værd at kæmpe for. Socialisme og UNIONS-modstand er der stadig brug for, også i kommunalpolitik.

